

# САВЕЦКАЯ

# УСЬ

Москові  
Абонемент № 9848  
О. Донец

Пралетары ўсіх краёў, злучайтесь!

Штодзенная газэта.



Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:  
Менск, раг Губэрнатарская і Падгорная вуліцы, другі дом Саветаў (б. Свяціцкага), кв. 13.

Руцапсы - мусіць быць чытальна напісаны ў на адным баку паперы. На прынятые рукапсы аутарам не звязватацца.

ДРУГІ ГОД ВЫДАННЯ.

ВЫДАННЕ УСЕБЕЛУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕЦАУ.

№ 28 (138). Субота, 5-га лютага 1921.

## Вялікі шаг.

На заўчарашнім асяданні Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларусі прынята пастанова аб узмацаванні работы Камісарыту Народнай Асьветы на мясцовых мовах.

У гэтай пастанове адводзіцца найбольшая ўвага беларускай мове, як той мове, на якой гаворыць да дзеяніста працантаў насялення краю.

Пастанова трymае ў сабе цэлы рад пунктаў таго ўместу, каб як найпаўнней правасці сапраўднае ўжываньне мясцовых моваў краю, наогул, і беларускай мовы ў асобку.

Камісарыят Асьветы, ка- жа пастанова, цяжкільна ў сваей работе Ѹважае кіраваць к таму, каб усе тые вучылішчы, дзе вучанцы беларускіх дзеци, перайшлі да навучання на беларускай мадарынскай мове.

Дзеяя павялічэння не-магчымасці пачаць на- вучанье на беларускай мове, пастанова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту працануе ў Менску і ва ўсіх павятовых гарадох Беларусі адчыніць курсы для падгатоўкі беларускіх вучыцялёў. З гэтай мэтай Інстытут Народнай Асьветы ў Барысаве і трохгадо- вые курсы ў Бабруйску паступова перастроўваюцца на установы, гатовыя працоўнікам на беларускай мове. Ва ўсіх школах другой ступені, на вучыцельскіх і інструктар- скіх курсах, у спэцыяль- ных і высших навуковых установах Беларусі, незалежна на якой мове там ідае навука, абавязкова ўводзіцца і мова беларуская і г. д.

Гэткай вялікай знач- насці пастановай зроблены гісторычны важнасці крок у справе дзяржаўна- га будаўніцтва Беларусі.

Той доўгажываны не-справядлівы і варожы, збудованы на непараўменні і цемнаце, погляд на на- цыяльную беларускую культуру, які трymаўся ўесь час і меў сваімі скуткамі съядомные перашкоды яе

развіццю, разьбіты і адышоў у цемень забыццю.

Развіццё рэвалюцыі і яе неўгамоннае патрабаванье свободнай творчасці духа ўсіх народоў далі аб сабе знаці, прабіўшыся ў выглядзе прынятай сесійной Выканаўчага Камітэту Беларусі, пастановы.

З гэтага часу выбіаецца з рук ворагаў савецкай уласці на Беларусі апошніх іх козыр, якім яны гардзіліся і з якім кірчали, як маглі: „Балшавікі не даюць свободнага развіцця нацыянальнай культуры. Яны толькі на сло- вах гукаюць аб свободным культурна-нацыянальным самавызначэнні народу”.

Хай яны запішуть сабе на лобу, што савецкая уласці, як уласці, па-стаўленая самім народам, як самая свободная уласці ўсівеце, усе свае працгалашэнні не пакідае на пайдарозе, а, упартая праводзіць у жыцці.

Справа культурная, наогул, і справа патворанья выяўленню нацыянальнай культурнай творчасці ў асобку то адзін з самых першых і баявых пунктаў савецкага будаўніцтва.

У скутку трох гадоў жыцця савецкай уласці маюцца багатыя плённы на глебе адраджэння нацыянальных культур дзясяткі розных народу.

Татары, кіргізы, вацякі, мары і многа іншых наро- даў, некаторыя зусім цём- ны, ціпер маюць свае кніжкі, газэты, школы, тэатры—толькі дзяякуючы савецкай уласці. З гэтага моманту к шырокаму культурнаму будаўніцтву адчынена дарога і нашай гаротнай краіне.

Пастанова Выканаўчага Камітэту Беларусі пачынаецца новы тэрмін гэтага будаўніцтва.

Савецкая уласці зрабіла сваё дзеяла—слова за беларускім працоўным на- родам..

## Тэлеграмы

### Парагунак толькі ў рэвалюцыі.

Французскіе камуністы, якіе ўваходзяць у парламант (думу), заявілі, што ўсе працівельствы, якіе зъмілююць адно- другое, толькі павялічваюць прасльедаваны рабочых, і што міліярды, якіе былі вынуты на выніштажніне Расейскай Савецкай Рэспублікі, прашалі задэрма.

Пратестуючы проці агубнай загранічнай і ўнутранай палітыкі, французскіе камуністы звязватаюцца не да палаты міністров і не да працівельства, а да рабочых і сялян і заяўлююць, што працаўнікі спадзяюцца паратунку не ад перамен працівельства, а толькі ад міжнароднай рэвалюцыі.

### Уцёкі камуніста.

„Речь Пасполіта” ад 19 студзеня паведамляе з Кракава, што з канцэнтрацыйнага лагеру ў Домбе, як камуніст Гаровіц. Гэзета называе Гаровіца „польскім Троцікам”.

Польская ўлада вельмі занепакоілася пасля таго, скінула камуніст уцёкі.

### Баугарскіе камуністы.

У Софії, (століца Баугарыі) здбылася нарада прадстаўнікоў ўсіх баугарскіх камуністичных гарадзішч дум, у якой прымаля ўдзел калі 300 камуністаў.

У гэтаўшчыку забойстве Розы Люксембург і Карла Лібкнэхта, на гледзічы на перешкоды ўладу, здбыліся масавыя сходы.

### Румынская дэлігация.

У Масіву ёсце румынская дэлігация для перагавораў аб тавараўстве з Савецкай Расей.

### Пратэст.

Саюз наразіжскіх студэнтаў прыняў рэвалюцыйную пратесту ўсцілі забороны ўвозу расейскай літаратуры ў Нарвегию.

### Пагражжаючая забастоўка батракоў.

Як паведамляюць варшаўскіе газеты, скло сельскіх рабочых вынес пратест прычу ўсім землеуласцінкаму за нарушэнне ўмсці з рэбчыні. Бытрыкі заявілі, што імі да першага лютага між імі і землеуласцінкамі на будзе дасягнута гэта, сельскія рабочыя ёўгавіць забастоўку.

### Пятлюраўцы ўсім надаеі.

Львоўская газета „Слово Польска” ад 19 студзеня паведамляе, што пятлюраўске часці, якіе ўваходзяцца ў Тараццінскім паведзе, на хадайнічанью мясцовага жы- харства перад варшаўскім працівельствам, павінны быць 6 студзеня пакінудзі пасев.

Ни гледзічы на гэта, зналася з пятлюраўскім часціямі, якіе вялі 15 студзеня, дацішлі да бліжэйшай станцыі і зноў варнуліся ў Тараццінскім паведзе.

Мясцове жы-харства вельмі відаводена тым, што пятлюраўцы да гэтага часу іх не пакідаюць.

### Дабыванье солі.

Тургайскі вінакамічны падаеі распачаў дабыванне солі з возера Мактума, недалёка да гораду Тургай. Здаонта солі 7.000 пудоў; 3.000 пудоў адпраўлены ў Мажароўскія рэйсы; усім адтрымана шаніца для насялення гораду і пасеву.

### 2-я сесія Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў Беларусі.

1-дзень сесіі. Вячэрніе пасяджэнні.

Пасяджэнне началося да- ладам Народнага Камісара Землёрства, т. Хадасевіча.

Т. Хадасевіч адзначыў, што Ц. В. К. і С. И. К. Р. О. Ф. С. Р., каб спыніць земляц- гаспадарства, выствалі зако- напраўкі аб пасевных камі- тетах. Гэты законадаўства ві- вяў на 8-м З'ездзе Саветаў бургемітракі і быў піре-

законапраекту. Дадей т. Хадасевіч запрапанаваў выска- запца аб гэтым законапраэк- пе. Дадатковы даклад у гэ- тым-же пытанні быў зроблен- т. Адміністрыя, пасля якога распачаліся спрэчкі па дакладу. У результатзе спрэчак, пасяджэнне пастаўвалі пе- ранесці гэтася пасяджэнне на другі дзень. Гэтым і закон- чыўся 1-ы дзень 2-ой сесіі Ц. В. К.

2 дзень. Ранічнае пасяджэнне.

Т. Адамовіч зрабіў даклад аб тыдні дабрахвотнай ру- дэзэртыраў. Пасля спрэчкі па гэтым дакладу, пасяджэнне прыняло пастанову аб тым, каб Ц. В. К. звязаўся з візітам да лэзвертыраў Бе- ларусі, заклікаючы іх да дас- работнай які. Тыдзень які распачаўся ў 20 лютага.

Т. Ч-рваку запрапанаваў папоўніць презыдium Ц. В. К. кааптатый т. Клюсса і Хода- ша. Пасяджэнне гэту пра- пазыцію прыняло.

Пачаўся разглед пытання аб чароднай ясьвіце на Бе- ларусі. Т. Фруміна падрай- зва ў сваём дакладе выла- жыла образ сучаснага становішча народнай асьвіты на Беларусі, разъясняла прад- пасяджэннем той пытань- яко- го прытрымліваўся і прытрым- ліваўся Камісарыят Народнае Асьветы у сваёй працы, ві- ліжыла ўсе перашкоды, якіе спынілі асьвіцу на шляху гэтай працы. Дадей т. Фруміна перашла да пытання аб мясцовых мовах:

„Пытанье аб мясцовых мовах—гэта найважнейшае пы- танье. На тым баку граніцы пад- ліхі вадуль у пасевных по- мерах пасяджэнцю (спадчын- віе) беларускага насле- лення, вішчы беларус- скую культуру і сілю при- спыніваючы польскую мову. Апрача гэтага пасяджэнне на Беларусі. Яны даводзяць, што савецкая ўлада на Беларусі не мас- цвяла ўлада, а расейская. Мы павінны даваць, што гэта як та-

наш абавязак—даць сялянству Беларусі магчымасць гаворыць і вучыцца мове.

Мы це ў Беларусі ёсць я- зу, напрэд мовау, і нашу сілу на- сяджэнці так, што мы даем пасяджэнства тай мове, якія гаворыць большасць на- сяджэнці.

Мы дадеі ад таго, каб пасяджэнце даславодства на бе- ларускую мову, але мы личым неабходны, каб кожны пра- цаўнік, які звязаўся да уставовиць, разумеу і каб яго разумел.

Пасяджэнне даславодства па- чынаюцца спрэчкі, у якіх прымаюць удзел т. т. Жылу- ноўч, Кнорык і іш.

Праца гэта будзе,

# Аб узмацнені работы Камісарыяту Нар. Асьветы на мясцовых мовах.

(Рэзоляцыя другой сесіі Цэнтральнага Выканайчага Ка-  
мітэту Беларусі).

Запіясрджаючы дэктрэт Савету Народных Камісараў Літоўска-Беларускай Рэспублікі, выданы ў 1919 годзе аб поў-  
ним роўнапраўі ўсіх мя-  
совых мов, якім у ашарах Савецкай Рэ-  
спублікі Беларусь прызначаюца  
мовы-беларуская, расейская  
жыдоўская і польская, цалкам  
прымаючы законадацельства  
Расейскай Савецкай Феде-  
рацкай Савецкай Рэспублікі па  
прынаму асьветы нацыяналь-  
ных меншасціаў і адбры-  
заючы палітыку Народнага  
Камісарыяту Асьветы Бела-  
русы, якая пакідана в са-  
прауднаму даўніну ўсім на-  
цыянальным меншасціам  
рэспублікі мажлівасці дастава-  
ваць асьвету, выхаванне і  
развітак сваёй культуры на  
роднай мове, без якое-то там  
ня было прынаму к выучаван-  
ню ім на чужых мовах, Цэн-  
тральны Выканайчы Камітэт  
Беларусі вялічы Народнаму  
Камісарыяту Асьветы пры-  
няць усе меры да ўма-  
цавання работы на мове  
вялікай большасці працоў-  
нага сялянства Беларусі, мове  
беларускай.

Народны Камісарыят Ась-  
веты ў сваёй прынамі павінен  
вялічыць кіраванца выглы-  
дам памеркаванага і насту-  
півага пераходу ўстаноу, у  
якіх вучанца і выхаванца  
дзеці Беларусь, на іх ма-  
савікі беларускую мову вычу-  
вання. Да вынаўненай ге-  
тага задання павінныя ад-  
дзелы народнай асьветы паві-  
нены прыступіць яшчэ ў бя-  
гучым годзе.

Для гэтага Камісарыят пра-  
віве павінны ўзмацаваць  
працу на падгатоўцы школы-  
ных працаўнікоў, якіе-то маглі  
вісці выхаванца на беларускай  
мове. Апроча адчыненых у  
Менску курсаў павінны быць  
яшчэ ў бягучым годзе адчы-  
нены курсы ў кожным го-  
радзе. Павінны быць ство-  
раны асобныя даўніцель-  
ные курсы беларускай мовы  
для працаўнікоў асьветы тых  
шкіл, дзе вучанца дзеці  
беларусы.

Інстытут Народнай Асьветы і  
трохгадовыя курсы ў Баб-  
руйску і Гарысаве павінны  
быць паступова перароблены  
у установы, якіе-то гатовы  
працаўнікоў асьветы на се-  
ларускай мове. Для падга-  
тоўкі працаўнікоў на жыду-  
скай, польскай і расейской

## Узмацаванне Савецкай уласці на мяйсцох.

2 лютага на пасяджэні Цэнтральнага Выканайчага Камітэту цэлы рад  
зыраў з паветаў — Мар-  
уїскага Слуцкага і Бар-  
анішэнне лікуюць за па-  
чайных паўнамоцных, які-  
х прысылае цэнтр і якіе  
вельмі часта ідуць напе-  
ракор плянам мяйсцовых  
улады, што не дае маг-  
чымасці ўзмацавацца ўла-  
дзе на мяйсцох.

І сапраўды, ужо пры-  
мечана, што асобы ўпа-  
наважаныя пікілкі па лі-  
чанца з мяйсцовой уладой,  
асабліва ў вёсках, дзе  
мяйсцовые члены саветаў

з'яўлююцца „казламі ад-  
пушчання” і не адзін раз  
заарыштоўваліся паўна-  
моцнікамі.

Умешаніна ўкаўнамо-  
чных уносіць разлад у ар-  
ганізацыю і стварае вен-  
гансіаны проціў — савецкі  
песцічны настрой.

Ёсь ведама, з дапамогай  
аружжа ўсё робіцца хутка,  
але съяды, пакінутыя га-  
таю бураю, ня могуць быць  
хутка загладжаны. Калі  
ад асабістых паўнамоц-  
тваў зразу нам немагчы-  
ма адказацца з прычыны  
цяжкага эканамічнага ста-  
новішча, дык траба скара-  
ціць іх і даваць толькі

тим, хто добра ведае жыць-  
цё вёскі і не ўнясе туды  
дэзарганізацыі.

Выдаваючы мандат, тра-  
ба памятаць, што ўслуги  
лівіў ўпаўнамоцныя бывае-  
горш ворага.

Нам траба не ўгнітаць  
нараджаючуюся самачын-  
насць, а па магчымасці  
прабуджаць і падтрымую-  
ваць, уцягваючы ў савец-  
скую працу ўсіх, хто праяў-  
ляе актыўнасць і пачын-

Цяперашняя вёска выяў-  
ляе сабою вялікі арганізм,

## Што робіцца у Турэччыне.

### Бруса ўзята Кемалістамі.

Газеты ад 27 студзеня па-  
ведамляюць, што войскі ёс-  
тварылі ўзяты ўпартых боек  
узвышлі ў Брусу і ўзялі ма-  
га палонных і вялікую здабы-  
чу. Наступенне па ўсаму  
фронту ідзе далей.

### Умовы кемалістаў.

У часе пераговораў між  
Канстантыноаполем і Ангарай,  
народны Камісарыят загра-  
ничных спраўў Анатоліі за-  
віў, што згоды між турецкім  
правительствам і Кемалем маг-  
чыма толькі тады, калі будзе  
афіцыйная прызнана пра-  
цельства Анатоліі, у прац-  
ынім выпадку пераговоры будуць  
спынены.

### Прывітанье радыётелеграфі- стам Захаду.

Дэягаты Камуністычнага  
Інтернацыяналу паслалі рево-  
люцыйным радыётелеграфі-  
стам ўсіх дзяржаваў вось-  
мадзе прывітанье.

„Дэягаты Камуністычнага  
Інтернацыяналу, якіе у час  
експурсы на Савецкай Расей-  
сі, на радыёстанцыі ў Чал-  
абіску, шыць вам з пра-  
лётарскага краю сваё прыві-  
танье і верадзі, што скора  
радыё перадаць рускім пра-  
цаўнікам аб паседзеніі пра-  
лётарскіх пераходаў і аб вер-  
гу Савецкай улады і ў ве-  
шчых врэдаў. Ви, радыётелегра-  
фісты, перадавце працоўнаму  
люду вашых краёў, што Са-

бруса ўзята Кемалістамі.

Газета „Заря“ пакедамляе

што на чале войска кемалісту

стаял Кемаль-пала.

Большай часткі дэпутатаў ангorskага

парліманту прыехала на

фронт, дзе дэпутаты запісалі

ся ў армію дабраўотнікамі.

Апошнія весткі гаворыць, што

грэцкай армія павінна быць

у павінні аздустыць. У час

гэтага адступенія яна па-

несла вялікія страты.

Кемалісты ў Трапезундзе.

„Гав“ ад 24 студзеня паве-

дамляе з Канстантыноаполю,

што у Трапезундзе вялікое

васенне ажыўленне. Гэты

райён кемалісты думалі

скарыстаць як марскі базу

для зносін з Савецкай Расей.

Кемалістская улада ў Трапе-

зундзе збораеца рэзвізація

чужае з устаноў і адміністраці-

вій ўсіх марскіх школ. Яны

зачынілі ўсе установы і шко-

лы чужае землі дзяржаваў,

за выключэннем амэрыкан-

скіх сцэнічных прытулкаў.

Курсы для грамадзянства.

Палітпрасьвет Камісарыяту

Асьветы арганізуе для шыро-

кага грамадзянства курсы, на

якіх будуть чытацца лекцыі

на ўсіх вакуловых тэмы.

Курсы адчыніца ў самым

хуткім часе.

Кадр лектароў ужо пада-

рбраны.

Сярод праваслаўнага духа-

венства.

За апошні час сярод пра-

слёнага духавенства Мен-

скага і Гіменскага павету

прыкімічацца пахіл у бок Савецкай улады.

На працоўных пахілі

нават пачынаюцца самі адра-

каюцца ад замельнай ула-

насці.

Сярод табачнікаў.

У Губерскім прафесіональ-

ным саюзе табачнікаў намеча-

на ў хуткім часе арганізацыя

спецыяльных тэхнічных школ

для падніццаўцаў вырабу пра-

цы.

У Савецкіх сталоўках.

Выдача картак на абеды

Савецкім супрацоўнікам па

люты місяц началася. Карткі

выдаюцца ў сталоўках, а не

у „Ело“, як гэта было да гэ-

тага часу. Пры адкрыванні

картак супрацоўнікі павінны

прададзіць свае дакументы.

З лютага ўсе Савецкіе су-

працоўнікі будуть прыкра-

ляны да тэй ці іншай савец-

кай сталоўкі.

## Менскіе жыцьце.

### Дыслпут аб мастацтве.

У нарадзе 6 га лютага ў  
тамашкавіні Інстытуту На-  
роднае Асьветы (Захараўская,  
106) адбываецца дыслпут аб  
мастацтве (Погляд Оскара  
Уайлдза на мастацтва). Уступ-  
чы даклад аробіц прафесар  
Д. Н. Полазаў.

Тээзы дакладу:  
(Абарона погляду О. Уайлдза.)

1) Культ фактаў—гібелъ  
мастацтва.

2) Рэальныя людзі—гэта лю-  
дзі, якіе ніколі не існавалі.

3) Мастак творыць жыцьцё,  
а не казіре.

4) Інтарэсы публікі і ма-  
стацтва заўсёды пярэчаны

сабе.

5) Мастацтва анаходаіць  
дасканаласць узятым сябе,  
а не звонкі.

6) Природа ўважае мастац-  
тва на мае із законаў, ві ад-  
зальковасці.